

ALKIMYO VA FAYLASUF TOSHINI IZLASH

Rahimjonov Yahyobek Elmurod o'g'li
Abu Ali ibn Sino nomidagi ixtisoslashtirilgan
maktab 7-"A"sinf o'quvchisi
Ilmiy raxbari:Kalandarov Umidjon

Annotatsiya: Faylasuf toshining qanday toshligini o'rganish, tarixda kimlar uni topishga harakat qilganini va uni nimalarni bajara olishini o'rganish.

Kalit so'zlar: Alkimyo, Faylasuf toshi, Nikolas Flamel, Antik davr.

Kirish : Men sizga bu ilmiy ishimda Alkimyo haqida va Faylasuf toshlari haqida gapirib o'taman. Bundan tashqari bu ilmiy ishimda faylasuf toshining o'ziga xos xususiyatlari, tarixi va uni o'rgangan olimlar haqida ham ma'lumot beraman.

Alkimyo" so'zini Yevropaliklar aytishlaricha arab tilidan olingan bo'lib, bu esa o'z navbatida o'rta yunoncha *chōmīa* „suyuqlik“ degan ma'noni beradi.

Asosiy qism:

Miloddan avvalgi 4-3 -asrlarda Sharqda (Hindistonda, Xitoyda, arab dunyosida) alkimyoning dastlabki „prototipi“ paydo bo'lgan. Bu va undan keyingi davrlarda simob, oltingugurt, fosfor kabi elementlarni olishning yangi usullari topila boshlagan edi, ko'plab tuzlar tavsiflandi, HNO₃ kislotasi va ishqoriy NaOH allaqachon ma'lum ishlatilgan. Ilk o'rta asrlardan boshlab, hozirda keng tarqalgan alkimyo deb tushuniladigan narsa rivojlana boshladi, unda yuqorida ko'rsatilgan ilmiy tarkibiy qismlar (fan metodologiyasining zamonaviy tushunchasi ma'nosida) bilan bir qatorda, davrning falsafiy g'oyalari va. o'sha davr uchun yangi hunarmandchilik qobiliyatlari, shuningdek, sehrli va mistik g'oyalar an'anaviy tarzda birlashtirilgan. ; ikkinchisi esa o'zining individual ko'rinishlari va xususiyatlari bilan o'sha davr falsafiy tafakkuri bilan ta'minlangan.

Faylasuf toshi nima?

Faylasuf toshi haqidagi qadimiy afsona olimlar va oddiy odamlarning ongini hayajonga soldi. Afsonalarga ko'ra, bu sirli material ajoyib xususiyatga ega. Turli vaqtlarda turli olimlar faylasufning toshi aslida mavjud ekanligini tasdiqlash uchun izlanishlar qilishgan. Uning ism-shariflari juda ko'p, turli manbalar esa uni o'ziga xos tarzda chaqiradi. U tabiatdagi 5-element hisoblanadi. U turli xil kuch va imkoniyatlarga ega edi, ammo barcha urf-odatlar bir umumiy xususiyatga birlashtirilgan. Faylasuf toshi maxsus mulkning reaktividir, uning yordami bilan metall oltinga aylanadi. Qadimiy qo'lyozmalarda bu modda oltingugurt va simob bilan noto'g'ri reaksiya natijasida yuzaga kelgan. Agar biz sirli toshga kimyoviy ta'rif beradigan bo'lsak, u ikkita oddiy komponent o'rtasida noto'g'ri reaksiyadir. Bunday g'ayrioddiy xatoning provokatori

nima bo'ldi, hech kim bilmaydi. Alkimyogarlarning faylasufning toshini qo'rg'oshin kabi oddiy metallarni kumush yoki oltinga aylantirishi va salomatlik va uzoq umr ko'rish uchun hayot eliksiri sifatida ishlatilishi mumkinligiga ishonishdi. U barcha moddalarning eng sof va mukammali hisoblangan. Alkimyoviy tasvirlar ko'pincha hayvonlarning juftligini yoki bir bo'lish uchun birlashgan odamlarni o'z ichiga oladi. Bular turli ingredientlarni yangi shaklga - faylasuf toshiga birlashtirish va tozalashni ifodalaydi.

Falsafa toshi nimadan iborat?

Turli manbalarda falsafaning toshini nima uchun maxsus qilish haqida ma'lumot bor. Uning tarkibida uchta asosiy komponent mavjudligi ma'lum:

falsafiy oltingugurt;

falsafiy simob;

kumush eritmasi.

Barcha tajribalar bir-biridan farqli o'laroq muvaffaqiyatsiz bo'ldi. Yaratilgan eksperimental moddalar temirni qimmatbaho metallga aylantira oladigan kuchlarga ega emas edi, ular kasallarga yoki yoshlarni qariyalarga shifolashga kuchlari yo'q edi. Tarixiy o'tmishning bir davrida faylasufning toshlari ko'plab o'limli o'limlarning sababi bo'ldi. Turli mamlakatlarning shohlari ushbu toshni yaratishga intilib, tajribali kishilarni tajriba qilib, turli xil ikkilamchi zaharlanishlarga duchor qilishgan. Alkimyogar Nikolas Flamel - butun olamning faylasufi toshini qidirib topayotgan xuddi shu olim. Uning asarlarida farishtalar unga tushida zohir bo'lib, bu moddani qanday yaratishni aytib berishgan, ammo tush birdaniga to'xtab, butun tarkibiy qismlar orasidagi noto'g'ri reaksiyani keltirib chiqaradigan oxirgi komponent, olim tan olmadi. U va uning xotini shuncha ko'p ishonganki, faylasufning toshlari, butun umrini, yoshligini, yetukligini va keksaliklarini yo'qolgan tarkibiy qismini qidirishda ularga hayot bag'ishlaydigan boqiylik toshini yaratish imkoniyatini beradi.

Dunyoga faylasuf toshini birinchi bo'lib aytgan odam Misrlik Germes Trismegistus - "Uch karra eng buyuk Germes" ekanligi odatda qabul qilinadi. Biz, afsuski, bunday odam yashaganmi yoki yo'qmi, bilmaymiz. Ehtimol, Germes Trismegistus afsonaviy shaxsdir, afsonalarda u Misr xudolari Osiris va Isisning o'g'li deb atalgan va hatto qadimgi Misr sehrgari xudosi Tot bilan ham tanilgan. Germes Trismegistus, shuningdek, faylasuf toshini qo'lga kiritgan birinchi alkimyogar deb ham ataladi. Faylasuf toshini yasash retsepti uning ba'zi kitoblarida yozilgan. "Germesning zumradli lavhasi" - qabridagi lavha, unda avlodlarga o'n uchta ko'rsatmalar o'yilgan. Germes Trismegistus kitoblarining aksariyati Iskandariya kutubxonasidagi yong'inda yo'qolgan va qolgan bir nechtasi afsonaga ko'ra ko'milgan. Antik davr Faylasuf toshiga oid eng qadimgi yozma eslatma Panopolislik Zosimosning Cheyrokmeta asarida (taxminan eramizning 300-yillarida) uchraydi. Alkimyo mualliflari uzoqroq tarixni tayinlashadi. Elias Ashmole va Gloria Mundi (1620) ning

anonim muallifi , uning tarixi Odam Atoga borib taqaladi , u tosh haqidagi bilimni bevosita Xudodan olgan. Aytishlaricha, bu bilim Bibliyadagi patriarxlar orqali o'tib, ularga uzoq umr ko'rgan. Tosh haqidagi afsona, shuningdek , Sulaymon ma'badining bibliya tarixi va Zabur 118- da tasvirlangan rad etilgan burchak toshi bilan taqqoslandi.

Toshning yaratilishini ko'rsatadigan nazariy ildizlar yunon falsafasiga bog'liq. Keyinchalik alkimyogarlarning klassik elementlardan , anima mundi tushunchasidan va Platonning Timey asari kabi matnlarda keltirilgan Yaratilish hikoyalaridan o'z jarayonlari uchun analogiya sifatida foydalanganlar . Platonning fikriga ko'ra , to'rtta element umumiy manbadan yoki prima materiadan (birinchi materiya) olingan bo'lib, tartibsizlik bilan bog'liq . Prima materia, shuningdek, alkimyogarlarning faylasuf toshini yaratish uchun boshlang'ich tarkibiy qismga qo'yadigan ismidir. Ushbu falsafiy birinchi materiyaning ahamiyati alkimyo tarixi davomida saqlanib qolgan. XVII asrda Tomas Von shunday deb yozadi: "Toshning birinchi moddasi hamma narsaning birinchi materiyasi bilan bir xil“.

Bu o'zgarish yunoncha xerion va arabchada al-ikhsir (elixir so'zi shu so'zdan olingan) deb atalgan modda orqali sodir bo'ladi . U ko'pincha afsonaviy toshdan - faylasuf toshidan yasalgan quruq qizil kukun (al-kibrit al-ahmar , qizil oltingugurt nomi bilan ham tanilgan) sifatida mavjud deb hisoblangan . Elixir kukuni keyingi arab alkimyogarlari tomonidan transmutatsiyaning muhim komponenti sifatida qabul qilingan.

11-asrda musulmon dunyosi kimyogarlari o'rtasida moddalarning o'zgarishi mumkinligi haqida munozaralar bo'lgan . Asosiy raqib fors polimati Avitsenna (Ibn Sino) bo'lib, u moddalarning o'zgarishi haqidagi nazariyani obro'sizlantirib, shunday degan edi: "Kimyoviy hunarmandlar har xil turdagi moddalarda hech qanday o'zgarish bo'lmasligini yaxshi bilishadi, lekin ular hosil qilishlari mumkin. bunday o'zgarishlarning ko'rinishi".

Afsonaga ko'ra, 13-asrning olimi va faylasufi Albertus Magnus faylasuf toshini kashf etgan. Magnus o'z yozuvlarida toshni topganini tasdiqlamaydi, lekin u "transmutatsiya" orqali oltinning yaratilishiga guvoh bo'lganligini qayd etgan.

Xulosa. Alkimyogarlarning faylasufning toshini qo'rg'oshin kabi oddiy metallarni kumush yoki oltinga aylantirishi va salomatlik va uzoq umr ko'rish uchun hayot eliksiri sifatida ishlatilishi mumkinligiga ishonishdi. U barcha moddalarning eng sof va mukammali hisoblangan. Alkimyoviy tasvirlar ko'pincha hayvonlarning juftligini yoki bir bo'lish uchun birlashgan odamlarni o'z ichiga oladi. Bular turli ingredientlarni yangi shaklga - faylasuf toshiga birlashtirish va tozalashni ifodalashini o'rgandim..

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Kimyogar>
2. https://en.m.wikipedia.org/wiki/Philosopher%27s_stone